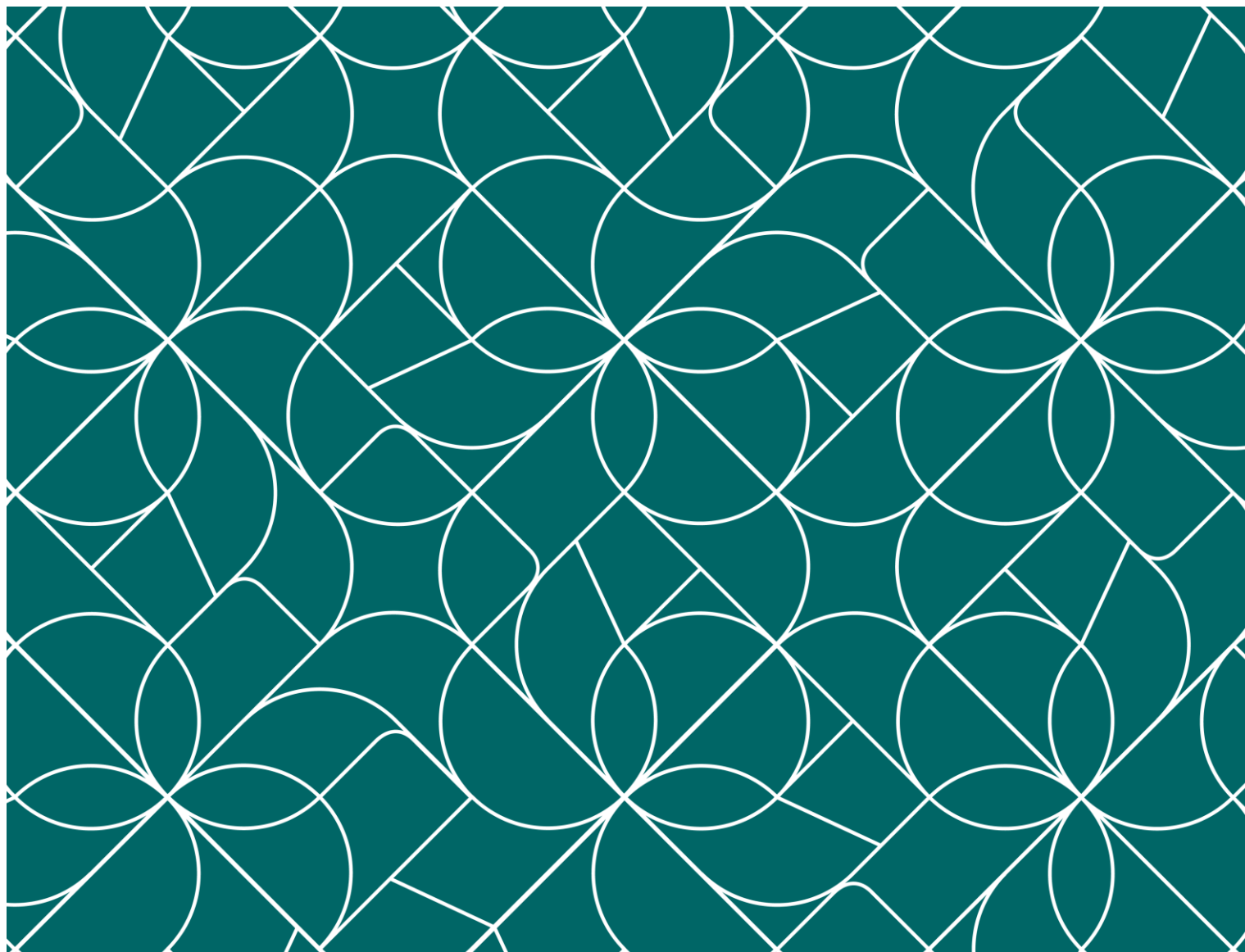

Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck åren 2022-2023

Delrapportering av regeringsuppdrag

Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 STOCKHOLM

Delredovisning av regeringens uppdrag om förstärkt och utvecklad tillsyn av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck A2021/01714

Sammanfattning

- IVO utvecklar datadrivna arbetssätt för att förstärka det riskbaserade arbetet och på ett systematiskt sätt samla in och visualisera information om risker och brister som inkommer till myndigheten.
  - Den förstärkta tillsynen utvecklas, planeras och genomförs löpande gentemot olika områden, frågeställningar, verksamheter och målgrupper. Genomförandet kommer att ske stegvist och bygger på den kunskap vi får med oss under perioden via intern och extern data, från samarbete med andra myndigheter och inte minst från patienter, brukare och enskilda våldsutsatta personer och företrädare.
  - IVO har inledningsvis fokus på utsattheten för våld hos personer med olika former av funktionsnedsättningar. Möten mellan IVO och ett antal brukar- och intresseorganisationer inom funktionsnedsättningsområdet har skett inom ramen för uppdraget. IVO har även samtalat med flera kvinnor med olika former av funktionsnedsättning och våldsutsatthet. Informationen från dessa samtal och träffar har ett mycket stort värde i det fortsatta arbetet i att förstärka och utveckla tillsynen.
  - Av tidigare genomförd tillsyn framgår flera områden där brister finns och som behöver utvecklas inom socialtjänsten och hälso- och sjukvårdens arbete med våldsutsatta personer och våldsutövare. IVO behöver följa upp att tidigare konstaterade brister har rättats till och om så inte är fallet se till att relevanta åtgärder vidtas.
-

- Kontakter och samarbeten sker med flera myndigheter såsom Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen och Myndigheten för delaktighet. Fler samarbeten kommer ske.

Innehåll

Sammanfattning	1
IVO utgår ifrån patienter och brukares situation i tillsynen	4
Uppdragets genomförande	4
Datadriven riskbaserad tillsyn.....	5
Genomförda aktiviteter inom regeringsuppdraget	5
Våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.....	5
Samarbeten.....	5
Tidigare tillsyn inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer:.....	6
Möjliga fokusområden i IVO:s tillsynsplan 2022-2023	6

IVO utgår ifrån patienter och brukares situation i tillsynen

Fler än 300 kvinnor i Sverige har dödat av sina män de senaste 20 åren. Det är i genomsnitt mer än en kvinna i månaden. Morden har många gånger skett trots att kvinnorna tidigare hade varit i kontakt med polisen, socialtjänsten, vården eller psykiatrin. Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem som påverkar kvinnors hela livssituation och det finns många barn som utsätts för eller upplever våld.

Personer som utsätts för våld är inte en homogen grupp. Det finns grupper som kan beskrivas som särskilt sårbar för våld av olika anledningar. Det kan handla om att gruppen är utsatt i särskilt hög grad, eller att brotten ger upphov till särskilt allvarliga konsekvenser för den som utsätts. Men också att man inte har resurser eller möjligheter att förändra sin situation eller göra den känd. Samhället har här ett extra stort ansvar således också tillsynen. Det kan handla om personer med funktionsnedsättning, äldre personer, personer utsatta för hedersrelaterat våld, om man är våldsutövare, om man utövar våld och har en funktionsnedsättning osv. Våldet kan te sig i olika former och därför kräva särskild uppmärksamhet. Det kan också behövas specifika insatser för de personer som är i behov av hjälp och stöd.

IVO ska genomföra tillsyn utifrån ett patient- och brukarperspektiv. Som en förstärkning i detta har myndigheten sedan hösten 2021 anställt en egenerfaren projektledare att hjälpa myndigheten att utveckla verksamhetens patient- och brukarperspektiv. Det är angeläget att IVO lyssnar till och använder sig av patienter, brukare och enskilda personers erfarenheter i hela tillsynsprocessen och ger denna information rätt vikt vid sina bedömningar.

Uppdragets genomförande

Området mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck berör många av de verksamheter och områden som IVO har tillsyn över. Våldsutsatta personer, förövare och barnen till dessa personer återfinns i stort sett alltid någon gång inom socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

IVO kommer att genomföra uppdraget gentemot olika områden, frågeställningar, verksamheter och målgrupper. Genomförande kommer att vara stegvist. Det kan ske på olika sätt, genom direkta samtal med våldsutsatta personer eller våldsutövare, med intresseorganisationer, ideella verksamheter, föreningar etc. Det kan även ske på andra sätt exempelvis genom information inhämtat via enkäter osv.

Tillsynsaktiviteter kommer att planeras löpande beroende på bland annat på vad analys av de interna och externa data ger vid handen, vad redan tillgänglig kunskap och forskning säger, input från verksamheter och andra myndigheter. Det är också viktigt att frågan om mäns våld mot kvinnor inte blir ett eget stuprör i tillsynen utan att den i den mån som är möjligt kan införlivas i tillsyn tillsammans med andra centrala frågor som rör kvalitet i vård och omsorg.

Att IVO följer upp att redan konstaterade brister är åtgärdade är centralt, likaså att de kommande årens tillsyns effekt följs upp löpande.

Datadriven riskbaserad tillsyn

IVO utvecklar nya datadrivna arbetssätt för att förstärka ett riskbaserat arbete och på ett systematiskt sätt samla in och visualisera information om risker och brister som inkommer till myndigheten. Det handlar både om information och upplysningar som kommer in till myndigheten, men också som redan finns hos myndigheten samt att den för IVO tillgängliga externa data som finns också används i möjligaste mån. Att IVO tillsammans med att arbeta datadrivet också lyssnar till patienters, brukares och enskilda personers erfarenheter i tillsynsprocessen och viktat denna samlade information möjliggör att tillsynen blir mer träffsäker och får en bättre effekt.

Genomförda aktiviteter inom regeringsuppdraget

Våldsutsatta personer med funktionsnedsättning

IVO har tidigt inlett arbetet i regeringsuppdraget med ett fokus på utsattheten hos personer med olika former av funktionsnedsättning. Målgruppen är särskilt utsatt och sårbar och forskning visar att mörkertalet våldsutsatta med funktionsnedsättning är stort inom målgruppen. Att öka upptäckten av våldsutsatta personer och att man som våldsutsatt får insatser utifrån behov är IVOs utgångspunkt i dagsläget.

IVO har under vintern 2022 initierat digitala träffar med ett stort antal brukar- och intresseorganisationer inom funktionsnedsättningsområdet samt yrkesföreningar kopplat till personlig assistans och personliga ombud. IVO har informerat om aktuellt regeringsuppdrag och efterfrågat medskick till tillsynen med frågan om vad som kan göra skillnad för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.

Med hjälp av bland annat brukar- och intresseorganisationerna har IVO fått möjlighet samtala med flera kvinnor med olika former av funktionsnedsättning och våldsutsatthet.

De medskick IVO har fått från organisationerna och från de kvinnor som IVO samtalat med bedömer vi har ett mycket stort värde i det fortsatta arbetet genom regeringsuppdraget att förstärka och utveckla tillsynen.

Samarbeten

IVO har en kontakt och samarbete med Myndigheten för delaktighet, MFD, i syfte att ha ett ömsesidigt erfarenhetsutbyte och samarbete för större genomslag och effekt för patienter och brukare med funktionsnedsättning. MFD har ett uppdrag från regeringen som handlar om våldsutsatthet för personer med funktionsnedsättning.

IVO har ett startat upp ett samarbete med Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten, i enlighet med uppdraget. Fler samarbeten kommer ske.

Tidigare tillsyn inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer:

IVO granskar fortlöpande socialtjänstens arbete både genom större regionala tillsynsinsatser samt genom att granska enskilda ärenden på förekommen anledning, bland annat när enskilda personer klagat på socialtjänsten. Tillsyn av hälso- och sjukvårdens arbete med våldsutsatta personer har haft en något mer undanskymd roll och har endast undantagsvis involverats under de senaste åren.

De brister som den tidigare tillsynen av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer visat på kan i stort sammanfattas enligt nedan:

- Långsiktigt stöd och uppföljning till utsatta personer brister.
- Bedömning av risk för att kvinnan/barn ska utsättas för ytterligare våld och/eller bevittna ytterligare våld sker inte i tillräcklig omfattning.
- Barn som har upplevt/bevittnat våld uppmärksammas inte eller utreds inte alltid och barnen hade därför inte fått det stöd och hjälp de kan ha behövt.
- Utredning och dokumentation av våldsutsatta kvinnor saknas eller brister.
- Egenkontrollen inom socialtjänsten med fokus på våld är bristfällig.
- Bristande kompetens och kvalitetsarbete.

Möjliga fokusområden i IVO:s tillsynsplan 2022-2023

IVO använder och utvecklar datadrivna arbetssätt för att förstärka ett riskbaserat arbete och på ett systematiskt sätt samla in och visualisera information om risker och brister som inkommer till myndigheten. Även tillgänglig extern data behöver användas för mer riskbaserad tillsyn. Datadriven analys är ett arbetssätt som är viktigt för att tillsynen ska kunna bli så träffsäker som möjligt och att vi IVO granskar verksamheter där riskerna är som störst.

- Patienter, brukare och enskilda personers utsatthet för våld kommer att vara huvudfokus genom uppdragets olika delar och tillsynsaktiviteter. Att IVO använder sig av patienters och brukares beskrivningar och erfarenheter genom hela tillsynsprocessen och ger informationen vikt vid bedömningar är nödvändigt. Våldsutsatta personers röster behöver återfinnas som en röd tråd genom uppdraget. Inledningsvis fokuserar IVO på våldsutsatta kvinnor och män med funktionsnedsättning.

- IVO bedömer alltid om upplysningar, anmälningar, klagomål, lex Sarah och lex Maria som kommer in till myndigheten ska föranleda tillsynsinsatser. Detta sker löpande och avser i detta avseende ärenden och klagomål avseende personer som är och varit utsatta för våld samt barn som upplevt och bevittnat våld.
- Genom tillsyn finns tidigare konstaterade brister i huvudmännens handläggning och hantering av våldsutsatta personer och barn som bevittnat våld. IVO kommer att följa upp att åtgärder i redan konstaterade brister vidtagits av huvudmännen. Även fokusera på att effekter av tillsynen följs upp samt att huvudmännen åtgärdar konstaterade brister.
- Samarbete mellan IVO, Jämställdhetsmyndigheten och Socialstyrelsen sker genom regelbundna träffar myndigheterna emellan. Samarbetet anpassas efter behov, beroende på var IVO befinner sig i uppdraget. Samarbetet med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck, Länsstyrelsen i Östergötlands län kommer att ske inför och när IVO fokuserar tillsynen på området hedersrelaterat våld och förtryck.